Vladimir Torbica: Pri kreiranju kulturne ponude, moramo se više fokusirati na tradiciju i baštinu

Anamaria Mofardin
20 Studeni 2024

KULtura po Istri serijal je intervjua na portalu IstraIN, odnosno projekt kojim je želja kroz seriju novinarskih tekstova sagledati stanje kulturne ponude u Istarskoj županiji, kao i percepciju razvoja iste s gledišta nekoliko ključnih ljudi koji imaju velik utjecaj u navedenom području.

Do sada smo se dotaknuli brojnih tema koje su važne za razvoj kulture u Istri, a o kojima su govorili Gordana Jeromela Kaić, Dubravka Svetličić, Ronald Braus, Majkl Mikolić i Darko Komšo, dok ćemo serijal privesti kraju osvrtom na sva iznesena razmišljanja kroz intervju s Vladimirom Torbicom, pročelnikom Upravnog odjela za kulturu i zavičajnost Istarske županije.

Navedenu funkciju pročelnik Torbica obavlja još od 2008. godine, a prije samog stupanja na čelnu poziciju radio je i kao pomoćnik u spomenutom resoru pa je zaista upoznat s promjenama kojima smo u svijetu kulture svjedočili kroz godine.

Stoga u nastavku možete pročitati razgovor o kulturnoj sceni Istre i predviđanjima o tome kako će ista izgledati u budućnosti.

Što je za Vas kultura?

Kultura je ono što nas određuje, sve ono u čemu mi sudjelujemo i kako oblikujemo našu stvarnost.

Naravno, u poslu poput moga, kultura u užem smislu je susret s umjetnicima ili primjerice dogovor oko projekata, no to je samo dio kulture.

Sve ono što se događa oko nas – to je za mene kultura.

Kako komentirate kulturnu ponudu u Istri, od rada institucija poput kazališta i muzeja pa sve do raznih manifestacija koje se održavaju na našem području?

Kulturna ponuda je vrlo raznolika i prebogata. Naravno, ta kvantiteta nužno ne nosi i kvalitetu, ali ako s našom situacijom usporedite ono što se događa u drugim županijama ili čak ako pogledamo Sloveniju, Austriju ili Italiju, ono što se događa u smislu mnogobrojnosti je stvarno jako izraženo.

Kada govorimo o kvaliteti, ponekad je teško suditi jer – nešto što se nama čini nebitno, nekome je vrlo važno. Na primjer, događaj poput promocije knjige u nekom malom mjestu u Istri je često za stanovnike tog mjesta puno važniji od neke velike manifestacije koja će se održati u pulskoj Areni.

Vjerujem da naše institucije, udruge i pojedinci uvelike doprinose bogatom kulturnom životu. Ponekad je to i više nego uspješno pa imamo čak niz primjera poput Tamare Obrovac, Matije Ferlina ili Studia Sonda koji su se profilirali na taj način da su prepoznati u Europi i šire, dok imamo i događaje koji su važni za lokalnu zajednicu.

Stoga nema potrebe za usporedbama ili podcjenjivanjem jer ono što je bitno za nekoga recimo u Gračišću, Cerovlju, Momjanu ili Raklju je jednako važno kao neki događaj koji je priznat na svjetskoj razini.

Smatrate li da se kulturna ponuda u dovoljnoj mjeri fokusira na lokalno stanovništvo? Uz to, imamo li dovoljno sadržaja namijenjenih turistima koji su iz godine u godinu sve brojniji u našoj županiji?

Mi nastojimo sve ono što sufinanciramo usmjeriti prvenstveno prema domaćem, lokalnom stanovništvu jer su oni nama u fokusu. Pri tome, vjerujem da ako je nešto dobro za domaće stanovništvo, onda će to privući i turiste.

Također, duboko sam uvjeren da, kao što se često govori o održivom razvoju turizma kojeg treba protegnuti kroz cijelu godinu, to isto moramo činiti i s kulturom jer ne možemo svesti kulturu samo na ljetno razdoblje.

Dakle, turisti mogu biti i više nego zadovoljni onime što se nudi od lipnja do rujna, a naš je fokus na ponudi namijenjenoj lokalnom stanovništvu i onome što se događa od listopada do svibnja, odnosno na događanjima koja tematiziraju našu tradiciju i baštinu. S obzirom na globalizacijske promjene koje su utjecale na brojne segmente naših života, želja je upoznati naše stanovništvo s mnogim kulturnim izazovima kojima trenutno svjedočimo, a turisti su uvijek dobrodošli.

U posljednje se vrijeme u Istri sve češće govori o hiperprodukciji, ponekad u pozitivnom, a nekada u negativnom kontekstu. Kako Vi gledate na to?

Činjenica je da hiperprodukciju ne možemo zaustaviti, a nema ni potrebe za time jer će u konačnici publika odlučiti je li nešto dobro ili loše, odnosno hoće li se nečemu odazvati ili neće.

Bilo bi dobro da hiperprodukcija bude više usmjerena prema kvaliteti i temama koje sam ranije spomenuo, a koje nas određuju, jer nije važno nastojati sve staviti u svjetske kontekste. Globalizacija je dovela do toga da u svakom trenutku možemo biti prisutni bilo gdje u svijetu, no to ne znači da smo nekome zanimljivi i da smo autentični, a prvo bi se zaista trebali zapitati jesmo li zanimljivi sebi?

Po meni, hiperprodukcija je pozitivna ako će dovesti do toga da se tematiziraju teme koje su izvorne – od baštine, dijalekata i glazbe. Ipak, ako će se hiperprodukcija temeljiti na tome da se samo prepisuje ono što se događa izvana, onda mislim da je čak i besmislena.

Je li potrebno uvesti strožu kontrolu kulturnih sadržaja koje financijski podupire Istarska županija i kako komentirate postojeće kriterije za dodjelu te, ako imate saznanja, hoće li biti promjena po tom pitanju u budućnosti?

Postojeće kriterije napisali su članovi naših kulturnih vijeća koji su odabrani putem javnih poziva te koji su poznati i prepoznati u svojoj struci.

Kriteriji će se u budućnosti zasigurno mijenjati jer kada god dođu novi sastavi kulturnih vijeća, a to je otprilike svake četiri godine kada dolazi do izbora na razini županije, mijenjaju se i kriteriji.

Kriteriji su zanimljivi i propisuju određenu kontrolu, odnosno našu kontrolu nad onime što financiramo. Tu kontrolu propisuje i zakon na dva načina.

Naime, mi projekte kontroliramo administrativno na način da provjeravamo jesu li sredstva utrošena na ono na što su trebala biti utrošena, ali i tzv. "uvidom na licu mjesta", odnosno posjećujemo sva događanja koja smo financirali. Pri tome je naravno vrlo važan *'feedback'* što je jednostavno za odrediti jer ako na neku manifestaciju dolazi publika i ljudi su zadovoljni – to je pozitivno, a ako uočimo da nešto nije realizirano, daljnjeg financiranja nema.

U Istri se brojne institucije, ustanove i udruge često fokusiraju na djecu i mlade prilikom kreiranja kulturne ponude. Što mislite da to donosi mladim naraštajima?

Mladim naraštajima to donosi važne informacije. Dakle, dio programa mora biti usmjeren prema mladima jer ih moramo naučiti kako da postanu publika, ali ona znatiželjna publika – oni koji propitkuju, koji su u stanju prepoznati što je kvalitetno i oni koji mogu izreći svoj sud o tome.

Ono što u praksi primjećujemo kao negativno i pokušavamo ukazati na to, čak i suzbiti na neki način, jest upisivanje radionica s djecom i mladima u pojedine programe *pro forma*, odnosno kako bi se dobili bodovi ili kako bi se prikazalo da ima veliki broj onih koji su zainteresirani. Primjerice, ako dovedete tri razreda djece iz osnovne škole, onda je to već stotinu sudionika koji su sudjelovali u nekom događaju.

Dakle, definitivno se treba raditi na programu namijenjenom mladima, ali na dobro promišljenom i kvalitetnom programu!

Smatrate li da Istri trebaju dramski ansambl i orkestar? Bi li to podiglo kvalitetu ponude i olakšalo djelovanje umjetnika na našem području?

Sve što predstavlja određeni iskorak u kulturi je dobrodošlo!

Nije realno da imamo dramski ansambl u nekim manjim mjestima, ali da ga imamo u Puli, to bi sigurno doprinijelo slici Grada. Također, da imamo simfonijski ili komorni orkestar, to bi doprinijelo urbanom profilu određenog mjesta.

Postavlja se tu nekoliko pitanja pa ako se zapitamo je li to izvedivo financijski i organizacijski, mislim da bi čak oboje bilo moguće. Ipak, možda je ključno pitanje je li to realno jer danas u kazalištu postoji intencija da se zapošljavaju glumci prema produkcijama.

Vrlo slično je i u klasičnoj glazbi. Mi ćemo tu pokušati napraviti jedan iskorak na način da ćemo potaknuti na području klasične glazbe i jazza formiranje jednog nukleusa takvih orkestara. Vjerujem da ćemo u tome imati uspjeha, a nakon što vidimo kako će funkcionirati taj, nazovimo ga komorni orkestar, onda ćemo vidjeti postoji li zaista ta mogućnost, ima li interesa i ima li umjetnika koji mogu u njemu sudjelovati.

Kroz serijal KULtura po Istri bilo je govora o nedostatku stalnih postava u istarskim muzejima, no navedeno je kako se puno radi na tome. Imate li Vi kakvih informacija, ide li se u tom smjeru da svi naši muzeji imaju stalne postave?

Naravno, ide se u tom smjeru. Bolje sam upoznat s onime što se događa s našim županijskim ustanovama pa mogu reći da je Etnografski muzej Istre nakon dugogodišnje pripreme dobio stalni postav, a Povijesni i pomorski muzej Istre te Muzej suvremene umjetnosti Istre rade na tome.

U Poreču je napravljen veliki iskorak prema stalnom postavu kojeg bi mogli imati kroz nekoliko godina, a u Rovinju se sada obnavlja zgradu Muzeja što je preduvjet za izlaganje stalnog postava, tako da vidim veliki napredak.

Nadam se da bi do kraja ovog desetljeća zaista mogli u nekoliko muzeja imati stalne postave.

Za kraj, što bi poručili sugrađanima, ljudima iz Istre i svima onima koji se zateknu u Istri – zašto bi se trebali odlučiti na konzumaciju kulturnih sadržaja? Što će im to donijeti?

Zbog sebe! Na taj se način obogaćuju i oplemenjuju.

U vrijeme kada negativna energija nažalost sve češće prevladava, uz jedan kvalitetan kulturni događaj ista sigurno nestaje. Osim toga, utvrđujemo znanje o tome tko smo i što smo čime gradimo svoj identitet.

Prošetajte po našim kaštelima, proučite naše freske, sudjelujte na predstavljanjima knjiga koje govori o tome kako smo nekada živjeli i postat ćete svjesniji toga koje bi vrijednosti trebali očuvati.

Poruka je jednostavna – idite na kulturne događaje jer sigurno nećete ništa izgubiti, možete samo puno dobiti.

Foto: Arhiva IstraIN-a, Istarska županija, Pučko otvoreno učilište Grada Rovinja

**Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti.*

Copyright © 2021 www.istrain.hr. All rights reserved.